گذر زندگی

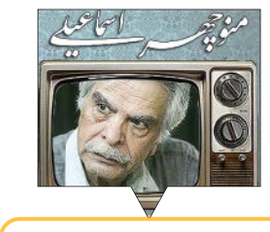

تولد ۸ فروردین ۱۳۱۸

آغاز کار دوبله ۱۳۳۶

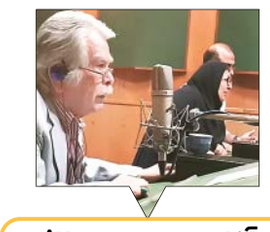

آغاز مدیریت دوبلاژ ۱۳۴۲

تجلیل برای یک عمر فعالیت هنری ۱۳۸۸

نکوداشت در جشنواره فجر ۱۳۹۶

درگذشت ۳۱ مرداد ۱۴۰۱

یادنامه

یادی از منوچهر اسماعیلی، مردی که هنر بازیگری در صدایش جاری بود

خاموشی مرد هزار صدا

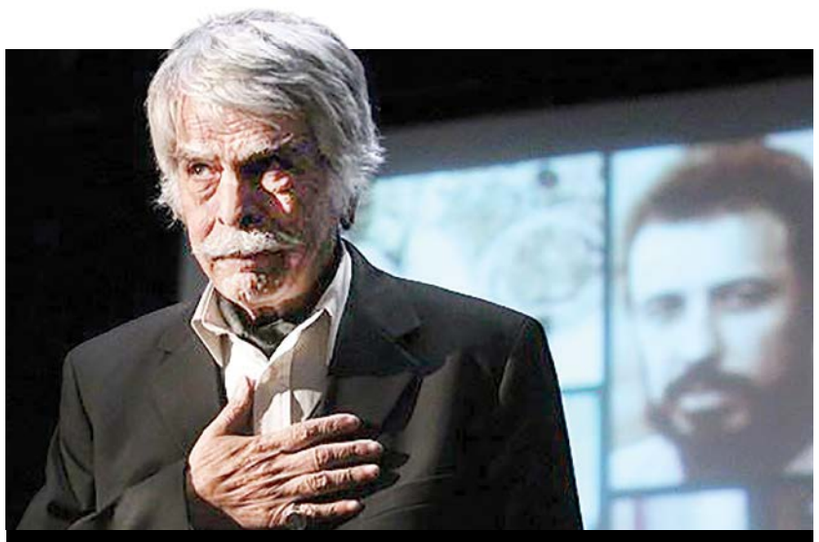

فاطمه عودباشی نوشین مجلسی
گروه رسانه

صبح دیروز در خط اول بیشتر خبرگزاری‌ها نوشتند «منوچهر اسماعیلی، مرد هزار صدای سینما و تلویزیون ایران درگذشت.» خبر را خواندیم و به گستره تمام شیرینی‌هایی که با صدای گرم و پرصلابت این استاد مسلم دوبله در آثار برتر نمایشی به جان‌مان نشسته بود، کام‌مان تلخ شد. چند سالی بود که صدایش را در آثار تازه نمی‌شنیدیم، ولی برای ما که با صدای دوبلورهای بزرگی چون او شیفته سینما و قاب جادو شده بودیم، تماشای دوباره آثار برجسته او و هم‌نسلانش در دوران طلایی دوبله، همچنان حس تازگی دارد. در گفت‌وگو با همکارانش از او یاد کردیم و مروری بر آثار برجسته‌اش داشتیم.

هزاردستان، مادر و... تنها نام چند اثری است که اسماعیلی در هرکدام از آنها به چند شخصیت با صداسازی و تیپ‌سازی‌هایش جان بخشیده است. هنوز هم از این‌که در یک اثر در کالبد چند شخصیت آوایش به گوش‌مان رسیده و نتوانستیم هنر بازیگران را بدون حضور صدای مخملین او تصور کنیم، شگفت‌زده می‌شویم.

فیلم «مادر» به خاطرمان می‌آید که او هم غلامرضای طفلکی (اکبر عبدی) بود که با بغض گفت: «مادر مرد! از بس که جان ندارد»؛ از آن سو یادمان هست که با صدای پرجذبه محمدابراهیم (محمدعلی کشاورز) دیالوگ‌های دشوار و پرکنایه می‌گفت و از طرف دیگر در همان قاب صدایی با لهجه برای جمشید هاشم‌پور تعریف کرده بود.

از پس خاطرات بسیاری که او در سینما و تلویزیون کشورمان پیش و پس از انقلاب برجای گذاشت، لقب استادی برازنده که نه، گاهی برای تمام آنچه از هنرش خرج زنده نگهداشتن دوبله ایران کرد، کم است.

او و هم‌نسلان‌شان، جایگاه رفیعی در دوبله ایران و شهره کردن ستاره‌های سینما داشتند. آنها بازیگرانی در استودیوهای دوبله بودند که هنرشان بیشتر در صدای‌شان جاری بود.

شادروان اسماعیلی؛ سلطان سلاطین دوبله

اکبر منانی از پیشکسوتان عرصه دوبله است و تا به امروز مدیریت دوبلاژ بسیاری از آثار را به عهده داشته است. نقش‌های ماندگاری به واسطه صدای او ماندگار شده که از شاخص‌ترین آنها می‌توان به هرکول پوآرو، لورل (لورل و هاردی)، زبل‌خان و ... نام برد.

وی صحبتش را با اشاره به این‌که همگان می‌دانند که زنده‌یاد منوچهر اسماعیلی به قول قدیمی‌ها سلطان سلاطین دوبله بود، این‌طور شروع می‌کند: می‌توان گفت که او خورشید دنیای دوبله بود و آثار بسیار درخشانی در این عرصه داشت. او به جای شخصیت‌های مختلفی صحبت کرده و نقش‌ها را جاویدان کرد و در ذهن مردم به جا مانده است.

نقش‌ها به‌واسطه هنر اسماعیلی به معروفیت رسید. می‌توان در یک جمله گفت که او مرد بسیار بزرگی بود. وی ادامه می‌دهد: استاد اسماعیلی یکی از بزرگان حرفه ما بود و تعداد بزرگان این حرفه را روز به روز از دست می‌دهیم.

فقدان از دست دادن این هنرمند باعث تاثر در میان همه شده است. البته زنده‌یاد اسماعیلی این اواخر فعالیت زیادی در دوبله نمی‌کرد، ولی نقش‌های او برای همیشه در ذهن همه باقی مانده است. صدای او و نقش‌هایش در دوبله جزو استثناها بود و کارهای خاصی انجام می‌داد. واقعا اسماعیلی جزو دوبلورهای بی‌نظیر بود که نمونه او را نداشتیم.

تکرارنشدنی است

داوود نماینده یکی از گویندگان رادیو و مدیران دوبلاژ باسابقه است که لقب سلطان مستند، کمترین چیزی است که می‌توان به او داد. دوبله او در فیلم‌های مستند شاخص است.

این هنرمند صدای خاصی دارد و با توجه به گونه مستند، صدایش را تغییر می‌دهد. وی درباره زنده‌یاد اسماعیلی با بیان این‌که شخصیت کاری زنده‌یاد اسماعیلی، تکرارنشدنی است، ادامه می‌دهد: واقعا حیف که این هنرمند عزیز را از دست دادیم. در دلم بود که بی‌دوست نباشم هرگز/ چه توان کرد که سعی من و دل باطل بود. بدون شک می‌توان گفت که زنده‌یاد منوچهر اسماعیلی صلابت صدا بود. صدای او پر از تنوع بود و هرگز کار تکراری انجام نمی‌داد.

وی بیان می‌کند: در این چند دهه که من کار کردم، همیشه او را در اوج دیدم. هریک از نقش‌هایی که او می‌گفت، نسبت به دیگر نقش‌های قبلی‌اش بیشتر جلوه می‌کرد و دائم صدایش را تغییر می‌داد. او همیشه مسیر را به جلو می‌رفت و در اوج قرار داشت. فراتر از اوج هم در دوبله بود. حقیقت این بود که صدای او پر از تنوع بود و با صدایش بازی می‌کرد. ضمن این‌که او بسیار آرام بود و بی‌حاشیه. هرگز از کسی بد نمی‌گفت و کسی را در کار مخاطب قرار نمی‌داد که چرا کارش ضعیف است، زیرا او خودش خیلی قوی بود و می‌دانست کسی که کارش ضعیف است، باید به او فرصت داد تا کارش بهتر شود. بنابراین همیشه حواسش به کسانی بود که تازه وارد این حرفه شده‌اند. تیپ‌هایی که زنده‌یاد اسماعیلی در سینما ارائه کرده را هیچ‌کس نتوانسته دربیاورد. او برای همیشه ابدی شد. معتقدم مثل او نبود و مثل او نخواهد آمد.

راس هرم دوبلاژ ایران بود

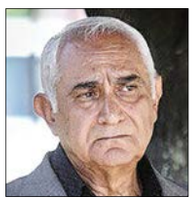

وقتی از ناصر ممدوح صحبت می‌شود، ناخودآگاه مخاطبان به یاد کارتون‌های مارکوپولو، سندباد، معاون کلانتر و... می‌افتند که او مدیر دوبلاژی این آثار را به عهده داشت. او صدای خاصی دارد و مخاطبان از شنیدن صدای او لذت می‌برند. او زنده‌یاد منوچهر اسماعیلی را در راس هرم دوبلاژ ایران می‌داند و عنوان می‌کند: فقدان این هنرمند برای من و جامعه هنر غم‌انگیز است. درباره هنر او هر چه بگوییم، کم است. زیرا هنرمند ارزنده‌ای بود و همیشه کارهای بسیار خاصی انجام می‌داد. به یاد دارم سال ۱۳۴۲ یا ۱۳۴۳ بود و ما مشغول دوبله فیلمی به همراه زنده‌یاد خانم ژاله کاظمی، آقای خسروشاهی و زنده‌یاد منوچهر اسماعیلی بودیم. او به جای دو نقش چنان خوب صحبت کرده بود که همه از تماشای دوبله این فیلم در سینما لذت بردند و هیچ‌کس باور نمی‌کرد که یک پسر ۲۵ ساله توانسته این‌طور زیبا صحبت کند. برای همیشه جای منوچهر در دل و قلب ماست و همیشه زنده است. روانش شاد.

بسیار متعصب بود

شروین قطعه‌ای، پسر زنده‌یاد امیرهوشنگ قطعه‌ای است که در دنیای دوبله به عنوان مدیر دوبلاژ و دوبلور فعالیت دارد. او که از کودکی در این مسیر فعالیت داشته، می‌گوید: زنده‌یاد اسماعیلی اسطوره و الگو بود. این هنرمند به لحاظ اخلاق و حرفه‌ای بودن، واقعا نمونه و زبانزد بود. هنرمندی خوب و بسیار با اخلاق. پیشکسوتی بود که برای همه استاد بود. در دورانی که او ریاست انجمن گویندگان را به عهده داشت، دوران خوبی برای ما بود. اعتبار او برای همه اعتبار می‌آورد و دیگران به خاطر همین اعتبار روی ما هم حساب می‌کردند. از دیگر خصوصیات اخلاقی این هنرمند می‌توانم به نظم و ترتیب ایشان اشاره کنم که در کار تعصب زیادی داشت و حرف و عملش یکی بود.

وی در پایان می‌افزاید: آقای اسماعیلی همیشه اعتقاد داشت که دوبله فقط مربوط به نسل او نیست و می‌گفت باید این مسیر همیشه ادامه پیدا کند. یکی از نصیحت‌های او به من و دیگر همدوره‌ای‌هایم این بود که همیشه به تازه‌کارها فرصت کار بدهیم و از این‌که اشتباه می‌کنند، ناراحت نشویم و به آنها فرصت تمرین بیشتر بدهیم تا این حرفه بماند، زیرا معتقد بود دوبله میراث ماست و باید به نسل‌های آینده منتقل شود.

رنگین‌کمان نقش‌ها

فریاد حمزه بر سر کفار

یکی از نقش‌های ماندگاری که زنده‌یاد منوچهر اسماعیلی با صدایش به آن رنگ تازه‌ای بخشید، نقش حمزه در فیلم سینمایی «محمد رسول ا...» است.

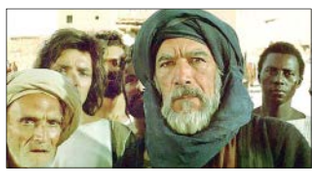

هزار صدای شنیدنی

زنده‌یاد اسماعیلی در «هزاردستان» اثر فاخر علی حاتمی، به جای شعبان جعفری (محمدعلی کشاورز)، رضا تفنگچی (جمشید مشایخی) و هزاردستان (عزت ا... انتظامی) و جمشید لایق صحبت کرد.

مادر مرد، از بس که جان ندارد

فیلم مادر سراسر دیالوگ‌های شنیدنی است و بخش اعظمی از این کلام‌های شنیدنی با صدای زنده‌یاد اسماعیلی و حسی که در امواج صدایش موج می‌زد، در خاطرمان مانده چون او به جای چند نقش سخن گفته است.

مالک همیشه قهرمان

از نقش مالک اشتر در سریال امام علی (ع) بسیار گفته و بازی داریوش ارجمند در این نقش ستوده شده اما کمتر درباره هنرنمایی صدای پرصلابت زنده‌یاد اسماعیلی به جای این شخصیت گفته‌ایم.

دوبله مظلوم‌ترین حرفه سینما و تلویزیون است

زنده‌یاد منوچهر اسماعیلی سال‌ها پیش در نشست نقد و بررسی دوبله، با اشاره به حل نشدن مشکلات این حرفه با وجود وعده‌های فراوان، از دوبله به عنوان مظلوم‌ترین حرفه در سینما و تلویزیون ایران نام برده بود. گوینده نقش ژرار دپاردیو در ادامه گفته بود: مدیر دوبلاژ مجموعه‌ای از دانش است. او می‌داند چه چیزی ممنوع است یا نیست و شرایط را به خوبی درک می‌کند.

زنده‌یاد اسماعیلی در فیلم مخمصه به جای رابرت دنیرو صحبت کرد

بزرگداشت

تقدیر از صدای هزاران نقش

از مرد هزار صدای دوبله ایران که سابقه سال‌ها مدیریت دوبله را هم برعهده داشت، مراسم تجلیل برگزار شده است که یکی از آنها مربوط به جشنواره سی‌وششم فیلم فجر است. در تاریخ ۱۲ بهمن ۱۳۹۶ در آیین نکوداشت افتتاحیه جشنواره فجر از وی تقدیر شد. او شامگاه ۳۱ مرداد پس از طی کردن دوره‌ای بیماری، در منزل و براثر ایست قلبی درگذشت.

پیام

فقدان صدایی ماندگار

پیمان جبلی، رئیس سازمان صداوسیما در پیامی درگذشت منوچهر اسماعیلی، پیشکسوت عرصه دوبله را تسلیت گفت.

متن پیام تسلیت رئیس رسانه‌ملی به این شرح است: «خبر درگذشت استاد منوچهر اسماعیلی، تلخ و ناگوار بود.

بی‌شک استاد اسماعیلی از چهره‌های نامدار و تاثیرگذار هنر صداپیشگی و دوبله ایران بود که نقشی اساسی در درخشش این هنر در میهن‌مان داشت. او با پرورش شاگردان متعدد و با استعداد، جایگاهی بی‌بدیل در حوزه آموزش دوبله کشور به‌عهده داشت و با گویندگی در نقش‌های مختلف، صدایی ماندگار برای نسل‌های مختلف مردم هنردوست ایران به یادگار گذاشت.

اینجانب درگذشت استاد منوچهر اسماعیلی را به خانواده، دوستان، جامعه هنر و به‌خصوص همکاران عزیز او در عرصه دوبله و صداپیشگی تسلیت گفته و از ایزدمنان برای او، رحمت واسعه و علو درجات خواهانم.»

محسن برمهانی، معاون سیمای رسانه ملی و علی بخشی‌زاده، معاون صدای رسانه ملی نیز در پیام‌هایی جداگانه درگذشت اسماعیلی را تسلیت گفتند.

رویداد

یک یادگاری و چند نگاه

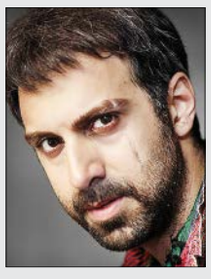

زنده‌یاد اسماعیلی مانند برخی هم‌نسلانش و گاهی چند گام جلوتر، در طول سال‌ها فعالیت هنری‌اش شگفتانه‌های بسیاری خلق کرد. نظیر صداپیشگی به جای چند بازیگر در یک اثر، صحبت کردن به جای بازیگرانی با سنینی که از خودش بسیار دور بود و... این صداپیشه پس از انقلاب هم تا زمانی که رسم صداپرداری سر صحنه هنوز باب نشده بود در بعضی فیلم‌ها و سریال‌های تلویزیونی به جای نقش آفرینان بنام، نقش گفت که هنوز در خاطرمان باقی است. سال ۱۳۸۹ اما او، زنده‌یاد چنگیز جلیلوند و تنی چند از دوبلورهای پیشکسوت و نامی کشور، گردهم آمدند و نسخه‌ای نوستالژیک برای فیلم جرم به کارگردانی مسعود کیمیایی خلق کردند که با صدای دوبله بود. این نسخه با واکنش‌های بسیاری همراه شد، برخی به آن انتقاد داشتند و صدای آنها را بر قامت حامد بهداد، پولاد کیمیایی و... چندان مناسب نمی‌دانستند و بعضی هم با این خاطره‌بازی حسابی ارتباط برقرار و آن را یادگاری از چند تن از صداهای برتر دوبله قلمداد کردند که با اقدام کیمیایی یاد سینمای قدیم ایران را زنده نگه داشتند.

بیایید و بشنوید

شبکه یک	
۶:۱۰	صبح بخیر ایران
۱۵:۱۵	سریال راز ناتمام
۱۶:۳۰	جان افشان
۱۹:۳۰	مسابقه ایران
۲۰:۱۵	نقشه گنج
۲۳:۱۵	مستند افغانستان
شبکه دو	
۸	مجله تلویزیونی «در انتهای الوند»
۱۰:۵۰	دست کی بالا؟
۱۷:۱۵	نمادو
۱۷:۴۵	اقیانوس آرام
۲۱:۳۰	مجموعه «وفا»
شبکه سه	
۷	سلام، صبح بخیر
۱۱	طبیب
۱۹:۳۰	بدون توقف
۲۰:۵۰	سریال «بی‌نشان»
شبکه چهار	
۱۶	چشم‌انداز
۱۷:۳۰	درسگفتار
۱۸	سریال «مکانیسم»
۱۹	آیینه‌داران
۲۱	چراغ
۲۳	هزاره شعر: در این فصل، علاوه بر پرداختن به شاعران بزرگی چون خیام، سنایی و نظامی با حضور پژوهشگران و استادان ادبیات، در بخش‌های متنوع دیگری با شعر فارسی همنشین می‌شویم و لذت می‌بریم.
شبکه پنج	
۷:۱۰	مستند ۵ (سیاره منجمد)
۱۵:۳۵	شهربرگ
۲۰	تهران بیست
۲۱	شب فیروزه‌ای
۲۲:۱۰	کهکشانیا
۲۴	فیلم سینمایی «مسافر کونگ‌فوکار»
شبکه افق	
۱۷	هیئت
۱۷:۳۰	روزگار رضاخانی
۱۹	مجله خبری «فرامتن»
۲۰	در مسیر حسین(ع)
۲۲	راز بالای شهر
۲۳:۳۰	سریال «نجلا۲»
شبکه‌های قرآن و معارف	
۱۰:۴۵	مدرسه حفظ
۱۲	یاد خدا
۱۳:۳۰	ترتیل خوانی نیم جزء قرآن کریم
۱۶	منم بچه مسلمان
۱۶:۴۵	فرشته‌های حاج قاسم
۲۳	رو به راه
شبکه آموزش	
۸:۵۰	ساخت و ساز
۹:۱۵	صبحی دیگر
۱۰:۵۵	میز سرآشپز
۱۲:۵۰	راهش اینه
۱۴:۳۵	خودروهای اسرارآمیز
۲۰:۱۰	مهارت (چرم)
شبکه‌های رادیویی	
۱۲	رادیو سلامت / نیم نگاه
۱۲:۴۵	رادیو فرهنگ / سرزمین وحی
۱۶	رادیو ورزش / از فوتبال چه خبر؟
۲۰:۵۰	رادیو اقتصاد / ثروتمند کوچک (آموزش سواد مالی به کودکان و نوجوانان)
۱۶:۴۵	فرشته‌های حاج قاسم
۲۳	رو به راه